

**VYSOKÁ ŠKOLE EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ VLIV MÉDIÍ NA DĚTI A MLÁDEŽ

Autor práce: Jaroslava Holánková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr.František Šnitr

Katedra: Katedra právní oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jaroslava Holánková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Pozitivní a negativní vliv médií na děti a mládež

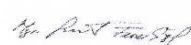
Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Positive and Negative Influence of Media on Children and Youth

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): František Šnitr, Mgr.

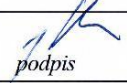

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2021

Cíl bakalářské práce:

Vystihnout problematiku týkající se vlivu médií na děti a mládež v současné době z hlediska kybernetické bezpečnosti, ale i z pohledu rodiče. Zjišťování zdrojů poznání, možnosti a vliv jednotlivých médií, vývoj během let. Pokusit určit do jaké míry mají podíl na sociálně patologické chování dětí a mládeže, možnosti prevence v mimoškolních zařízeních.

Student: Jaroslava Holánková	2.6.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. František Šnitr	20.6.2020	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	29.6.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	7.7.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	7.7.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr.Františkovi Šnitrovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení bakalářské práce, za čas a pomoc, kterou mi věnoval při odborných konzultacích. Mé poděkování patří také respondentům, kteří spolupracovali při dotazníkovém šetření.

ABSTRAKT

HOLÁNKOVÁ, J. Pozitivní a negativní vliv médií na děti a mládež: *bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. Vedoucí bakalářské práce: Mgr.František Šnitr.

Klíčová slova: média, masmédia, informace, komunikační prostředky a nástroje, internet

Bakalářská práce se zabývá pozitivními a negativními vlivy médií na děti a mládež. Způsob komunikace, mravní a hygienické návyky, vliv médií na chování dětí, chování v rodině, znalost virtuálního světa a možná nebezpečí.

Předkládaná práce se věnuje obecně vlivům médií na společnost, s důrazem na vliv médií na děti. Negativní a pozitivní vlivy, zdroje poznání, možnosti a vliv jednotlivých médií, vývoj během let. Jaký vliv má on-line výuka v době pandemie na děti. Zjistit jaký sociální dopad má používání médií v rodině. Problematika pravdivosti informací, výběr a zpracování informací. Problematika zobrazování reality a fikce a tím související možnost posunu emočního vnímání. Možné internetové hrozby a nebezpečí. Eliminace možných negativních vlivů médií na děti a mediální výchova. Cílem bakalářské práce je ukázat vliv médií na děti a mládež. V práci je uvedeno dotazníkové šetření u dětí, které doplňují empirická data.

ABSTRACT:

HOLÁNKOVÁ, J. *Positive and Negative Impact on Children and the Youth: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. Supervisor: Mgr. Frantisek Snitr.

Key words: media, mass media, information, means of communication, internet

My bachelor's thesis investigates positive and negative effects of media on children and the youth. Means of communication, moral and hygiene habits, impact of media on children's behaviour, in the family, knowledge of virtual world and potential threats.

My presented thesis generally examines the impact of media on society, especially with focus on the influence of media on children. Negative and positive effects, source of knowledge, possibilities and impact of individual types of media, progress over the years. What kind of influence does online teaching have in this time of pandemic on children? To discover what social impact the usage of media has within the family. Problematics of information accuracy, selection and processing of information. Problematics of displaying reality and fiction and related potential change of emotional perception. Potential internet threats and dangers. Elimination of possible negative effects of media on children and media education. The aim of my bachelor's thesis is to show the influence of media on children and the youth. A questionnaire completed by children forms one part of my bachelor's thesis and is supported by empirical data.

Obsah:

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Co jsou média.....	10
2.1 Masová média	12
3 Rozdělení médií	12
3.1 Tištěná média.....	12
3.2 Elektronická média	14
4 Negativní vlivy informačních technologií	17
4.1 Rozhlas.....	18
4.2 Televize.....	18
4.2.1 Násilí na obrazovkách a plátnech kin.....	19
4.3 Internet, počítač a počítačové sítě.....	21
4.4 Mobilní telefon.....	24
5 Chování v rodině.....	25
6 Společnost a masově komunikační prostředky.....	27
7 Praktická část.....	30
7.1 Charakteristika dotazníku.....	30
7.2 Formulace otázek.....	30
7.3 Předpokládané hypotézy.....	31
7.4 Interpretace výsledků.....	31
7.5 Dotazníkové šetření - vyhodnocení.....	33
8 Doporučení pro omezení negativních vlivů médií a informačních technologií na děti a mládež.....	47
Závěr.....	50
Seznam použitých zdrojů.....	52
Seznam grafů.....	53
Přílohy.....	54

ÚVOD

Téma bakalářské práce *Negativní a pozitivní vliv médií na děti a mládež* jsem si zvolila na základě zájmu o tuto problematiku a také sledováním, kdy v současné době se téměř vše odehrává ve světě médií. Lidé si prostřednictvím médií posílají informace, fotografie a videa. Naše společnost je „mediální společnost“. Informace a komunikace jsou nedílnou součástí společnosti. Každý má přístup k informacím a právo na svobodný názor.

V dnešní době máme jiné priority než lidé před dvaceti, třiceti lety. Děti již v útlém věku používají média jako počítače, tablety, mobily. Mnohdy si nedokáží představit trávit volný čas jinak než sedět u počítače s oblíbenou hrou či u televize s oblíbenými pořady. Nejlepším kamarádem se stal mobilní telefon.

V souvislosti s tématem je nutné zmínit i opatření v době pandemie a zavedení povinné online výuky. Děti jsou odkázány na chytrá média při výuce.

Moje práce rozebírá média jako komunikační prostředky, ale také jako nástroje rizikového chování.

V první části bych chtěla představit co jsou vlastně média, jejich vývoj, obecná charakteristika. Nastínit možná nebezpečí v podobě kyberšikany, kybrergoomingu a dalších. V práci se zabývám vlivem masových komunikačních prostředků na společnost, na rodinu.

Praktická část je zaměřena na vliv médií na děti a mládež ve věku 10-15 let, jakou dobu tráví svůj volný čas s médii, zda a jaké používají sociální sítě.

Cílem práce je poukázat na skutečnost, že média nepřináší pouze pozitiva v poskytování informací, ale jsou zde různá nebezpečí a v případě neinformovanosti, mohou zejména u dětí a mládeže být závažným problémem.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cíl bakalářské práce je zjistit, jak děti a mládež využívají média z hlediska přenosů nových dat a vědomostí. Jak média ovlivňují život v rodině. Vystihnout problematiku týkající se pozitivního a negativního vlivu médií na děti a mládež. Upozornit na možná kybernetická nebezpečí. Vývoj médií během let a nástin, do jaké míry mají podíl na sociálně patologické chování dětí a mládež.

Pro bakalářskou práci jsem si vybrala kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření, který sloužil pro zmapování určitého vzorku dětí a mládeže. K průzkumu jsem vytvořila dotazník s 26 otázkami. V tomto dotazníku je 25 uzavřených otázek a jedna otázka s otevřenou odpovědí. Dotazníky byly předány či přeposlány formou e-mailu žákům základních škol v Suchdole nad Lužnicí, v Českých Velenicích, v Rapšachu a v Chlumu u Třeboně. Celkem bylo osloveno 120 respondentů, zpět se mi vrátily 104 dotazníky. Dotazníky jsem následně vyhodnotila a vytvořila příslušné grafy, které jsou součástí praktické části této práce.

2 Co jsou média

„Pojem médium byl odvozen z latinského *médium*, tj. prostředí, střed a obecně pod pojem médium zahrnujeme jakoukoli skutečnost, která nám zprostředkovává jinou skutečnost; v procesu přenosu informací mezi dvěma subjekty funguje médium doslova jako prostředník, přenašeč, který zprostředkovává informaci určitému příjemci či skupině příjemců. Jinými slovy řečeno, médium je specifická forma transferu informací. Obecně lze jakýkoli komunikační prostředek prohlásit médiem.“¹

Slovo médium vlastně znamená prostředek, prostředník, zprostředkující činitel tedy to, co někdo zprostředkovává. Vyskytuje se i ve fyzice, chemii, výpočetní technice, teoriích sociální komunikace. Obory, které se věnují projevům mezilidské, sociální komunikace označují pojem médium to, co zprostředkovává někomu nějaké vzkazy, tedy komunikační médium. Nejčastěji chápáno jako masově sdělovací prostředek, zkráceně masmédiium. Můžeme tak chápat vše, co přenáší myšlenku či informaci a zprostředkovává sdělení. Již v dávných dobách jsme se setkávali s rozsáhlým (masovým) šířením myšlenek – tehdy šlo o podobu politického a náboženského uvědomění. Masovou komunikací můžeme označit i šíření myšlenek církve ve středověku. Když pak objevila první tištěná média, představitelé státu i církve byly znepokojení možnou ztrátou kontroly a šířením nových myšlenek.

Za primární komunikační média jsou považovány kódy, tedy i mateřský jazyk. Už od prvních počátků evoluce si člověk snažil usnadnit jakoukoliv činnost. Pokud chtěl spolupracovat s ostatními členy kmenu musel se nějak dorozumět. Tak vyvinul jazyk jako prostředek pro sdělení informací. Postupem lidské činnosti byly záznamy prováděny kresbami na stěnách, hliněných deskách, na pergamenech. V současnosti to jsou různé formy mediální nosičů, které prošly vývojem od disků, disket po flash disk a mikrokarty. Všechny tyto záznamy pracovaly s informacemi různým způsobem, v závislosti na době a na použité technologii.

---

¹PETŘÍKOVÁ, J., ŠTĚPÁNEK, D. *Média – prostředky transferu informací*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998. s.11

V souvislosti s rozvojem médií je diskutován pojem nová média, který prvně použil Marshall McLuhan již v 60. letech. Jedná se o souborové označení elektronických médií a jejich obsahu. Nelze však stanovit konkrétní definici. Rozdíl mezi klasickými a novými médii jsou především v důsledku komunikace mezi lidmi. Komunikace se zrychluje, využívá více symbolů. Vládla představa neomezené moci média. V tomto pojetí média utvářela postoje a chování lidí. Velký vliv na toto měl úspěch propagand totalitárních politických systémů. Byla to doba masivního rozšíření televize, převážně v západní civilizaci. V 70. letech 20. století se vrací přesvědčení o silném vlivu médií na publikum. Média neovlivňují masy přímo, ale dlouhodobě. Významně se podílejí na socializaci jedince, tedy i dítěte. Slouží jako vzor pro chování lidí, tedy i mládeže a dětí v různých situacích a ve společnosti.

Podle funkce rozdělujeme média na:

- Informativní – důležité je poskytnutí informace, předání zprávy. V souvislosti s předáním informací můžeme mluvit o funkci vzdělávací.
- Formativní – funkce, která ovlivňuje osobnost adresáta, jeho postoje a názory.
- Komunikativní – spočívá ve vzájemném spojení, v možnosti komunikace mezi dvěma příjemci.
- Rekreativní – snaží se adresátovi navodit místo pro odpočinek, využít volný čas.²

Média můžeme rozdělit i podle doby působení na:

- Krátkodobá – vyvolávají různé reakce a emoce
- Dlouhodobá – způsobují trvalejší změny v hodnotových postojích

Moc médií spočívá zejména v tom, že se podílejí na socializaci jedince, na jeho začlenění do společnosti. Mají tak nemalý vliv především na děti a mládež, které nemají utvořené názory a postoje na život. Formují a utvářejí to, co se dozvídají o světě. Mohou tak být hlavním zdrojem myšlenek a názorů.

---

² KRAUS, B. *Sociální deviace v transformaci společnosti*. Hradec Králové: Gaudfeamus, 2015. s.129-130

2.1 Masová média

Lze sem zařadit zejména periodický tisk, rozhlas, film, televizi, internet. Masa z latinského původu *massa = hmota, či těleso*. V kvantitativní pojetí lze chápat jako velké množství hmoty, tj. velké množství lidí s výskytem různých sociálních jevů. V kvalitativním pojetí něco, co má slabou vnitřní uvědomělost a organizovanost.³

Mezi nejdůležitější znaky masových médií patří rychlost. Díky tomu se může velké množství informací dostat k velkému množství lidí. K postupující globalizaci se však zvyšují nároky na získávání kvalitních informací, a proto rostou požadavky na média, která informace přenášejí.

V souvislosti s naším tématem je možné konstatovat, že ve vysílacích profilech mediálních prostředků nacházíme buď speciální programy zaměřené na děti a mládež nebo aranžmá programu orientováno převážně na mladou generaci. Masmédia se těší stále větší oblibě a staly se součástí světa sociálních sítí.

3 Rozdělení médií

V současné době je mnoho typů médií, které se s vývojem společnosti dále rozšiřují a zlepšují. Základní dělení je podle nosiče, tištěná a elektronická. Dále je dělíme na horká (např. rozhlas, film) a chladná (např. televize).

3.1 Tištěná média

Tištěná média se stala prvními masovými médii, která dokázala v relativně krátkém čase zasáhnout obrovské publikum. Počátky můžeme datovat do 1. poloviny 15. století vynálezem knihtisku Johennesem Gutenbergem. První tištěnou knihou na světě se stala bible. Do prvního výtisku prototypu novin však uběhlo přibližně dalších dvě stě let. Mezitím vycházely různé letáky a pamflety. První noviny se vyznačovaly periodicitou, komerční podstatou, mnohostranným využitím a veřejným, tedy otevřeným charakterem. Průlomovým obdobím v dějinách novin je rok 1833, kdy v New Yorku začíná Benjamin H. Day vydávat noviny New York Sun. Jde o první noviny,

---

³ BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. Brno: Barristeir & Principal, 2001. s.316

kteře se začaly volně prodávat na ulici. Mnohdy byly označovány jako *Šestákové noviny*. Tištěná média mají dlouhou tradici, odvíjející se od letáků, jednolistých prohlášení a rozsáhle šířených krátkých polemik. V roce 1609 vyšly ve Štrasburku první tištěné noviny, týdeník *Relation*. Noviny, časopisy, revue, magazíny, ilustrované časopisy se vyvíjely pomalu, v průběhu více než tři století a již dlouho tedy patří do oblasti politického života a kulturních dějin. Šířily dlouhou dobu především myšlenky o osobní svobodě, o právech rolníků a občanů, tedy to, co se později stalo představováním a osvětlováním demokracie.“⁴

Z hlediska publicistiky jsou noviny základním médiem. Ovšem popularita novin výrazně klesá. Čtení tisku mají v oblíbě převážně lidé ve starším věku. Periodika lze rozlišovat podle serióznosti obsahu. Jsou deníky seriózní a bulvární. Bulvární články mohou ohrožovat morálku dětí a mládeže. Zkreslovat pohled na reálný život. Není to však problém týkající se pouze dětí a mládeže, ale všech lidí, kteří čtou bulvární tisk. Avšak bulvární styl je u lidí více oblíbený, jelikož obsahuje více fotek a dá se říci, že je celkově zajímavější. Lidé rádi čtou o trápení a problémech ostatních. Tyto špatné zprávy o někom, se týkají převážně bulvárního tisku. Bulvární tisk jsou neseriózní noviny, které nedodržují etická pravidla a nadbíhají vkusu nenáročných čtenářů. Neobsahuje mnoho textu, úhel pohledu či cíle útoků jsou stále stejné. Obsahuje mnoho barevných fotografií.⁵

Hlavním účelem, který by noviny měly plnit, je však zprostředkování aktuálních zpráv z nejrůznějších oblastí, především z kultury, politiky, hospodářství, sportu, společnosti a zábavy.

Základním kritériem pro rozdělení je, jak často vycházejí. Tedy tisk denní, obdeníky, týdeníky, čtrnáctideníky, měsíčníky, občasníky. Tištěných médií je na dnešním trhu velké množství. A to, čím se jedinci – děti a mládež nechá ovlivnit, je především na tom, jak moc dobře si dokáží vybrat. Velký vliv na to má rodina, vrstevníci, sociální prostředí.

---

⁴ KRAUS, W. *Televize – nový kontinent: Kultura nebo chaos?*. 1.vydání, Praha: Československá televize, 1991. s.40-41

⁵ HVÍŽDALA, K. *Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000-2002*. 1.vydání.Praha:Máj, 2003. s.208

Mezi tištěná média patří časopisy. Vychází periodicky, ne však tak často jako noviny. Největší vliv na mládež je patrný u dívek. Magazíny se stylizují do role kamarádky a poradkyně. Řeší hlavně vzhled, módu, opačné pohlaví. Tváří se, že chápou, že je nezajímá denní běh života jako je učení, úklid či jiné povinnosti. Dívčkám jsou nenápadně vnučovány různé postoje a názory, patrný je módní diktát a vliv reklamy. Vyvíjí se tlak na dokonalou krásu, které se mají přiblížit. To pak může vést k nárůstu počtu dívek trpícími nejrůznějšími komplexy, poruchami příjmu potravy.

Dalším tištěným médiem je kniha, která zprostředkovává vědění, vzdělání, kulturu i zábavu. Dá se snadno archivovat je jedním z nejstarších prostředků uchovávání informací. Zejména u dětí rozvíjí fantazii, slovní zásobu, gramatiku, vědění.

3.2 Elektronická média

Pro jejich oblíbenost jsou elektronická média nejvíce zastoupena v oblasti médií. Již v útlém věku umějí děti zapnout počítač, hrát hry na mobilu. Dnešní generace, zvaná Z, je ve znalostech virtuálního světa o několik světelných let dopředu než jejich rodiče. Pohybují se v něm od malička a pokud dítě chce vždycky si najde cestu jak být online. Žijeme v mediální společnosti., kde nejlepším kamarádem se stává mobil.

Rozhlas

Rozhlas se začal vyvíjet na sklonku 19.století. V roce 1906 se pak podařilo ve státě Massachusetts ze stanice Brant Rock odvysílat krátký program. V roce 1910 byl odvysílán vůbec první živý přenos z Metropolitní opery v New Yorku. V Evropě se zkouší rozhlasové vysílání krátce před první světovou válkou. První stanice na světě KDKA vysílá v r.1920 v Pittsburghu, o dva roky později vznikne společnost British Broadcastin Company existující dodnes, známá jako stanice BBC. Československá republika se k vysílání připojuje v r.1923. Na počátku byl rozhlas veřejnoprávní. V současné době je i komerční tedy soukromé a existuje celá řada rozhlasových stanic.

Rozhlas je nejjednodušší možností předání zprávy na jakékoliv místo, kde se člověk nachází, i přes přísně střežené politické hranice.“⁶

Dříve sloužil rozhlas pro přenos informací, dnes spíše pro zábavu, zpříjemnění volného času, zejména hudbou. Důležité je, že si každý posluchač ke slyšenému obsahu vytváří vlastní obraz a vlastní představy. Rozvíjí se představivost.

Televize

K největšímu vývojovému pokroku došlo při přechodu od rozhlasového k televiznímu vysílání. Historie televizního vysílání se začíná psát roku 1927. V Německu a ve Francii se začíná pravidelně vysílat roku 1935. Avšak za skutečný začátek televizního vysílání se považuje 2.listopad 1936, kdy BBC použila obrazový standard elektronické televize. Druhá světová válka rozvoj televizního vysílání zbrzdila. Ovšem již před válkou měl vlastní televizní vysílání Sovětský svaz, USA, Británie, Německo či Francie. V dalších zemích se rozvíjelo zejména v 50.letech.

Vysílání probíhalo pouze na jednom televizním kanálu, proto každý člověk viděl to samé. Probíhala zde určitá cenzura. Televize začala více ovlivňovat každodenní život jedinců. Pronikala do politiky a společenského života. Především nový zdroj komunikace – večerní zpravodajství o událostech dne, diskuze s politiky, s významnými osobnostmi. Tímto způsobem se televize stává manipulátorem. Mnozí se ztotožňují s názory

a zprávami, které se dozvěděli. Ty jsou tématem dalšího dne pro diskuzi. Na děti a mládež má velký dopad násilí na obrazovce. Nedokáží rozlišit rozdíl mezi realitou a filmovým světem.

V televizním zpravodajství jsou v převaze negativní zprávy. Musil hovoří o tzv.negativismu médií, kdy „zpráva není, že komik vylezl na střechu, ale že z ní spadl“.⁷

V televizním vysílání dostala masivní rozměr přítomnost reklam. Společnost RRTV vytvořila kampaň „Vaše dítě, vaše televize, vaše zodpovědnost“ jejíž cílem bylo zvýšit úroveň mediální gramotnosti v České republice a tím posílit zodpovědnost rodičů za obsah, který dítě zhlédne. Pomocí spotů kampaň zobrazila někdy až šokující projevy

---

⁶ KRAUS, W. *Televize – nový kontinent: Kultura nebo chaos?*. 1.vydání. Praha: Československá televize, 1991. s.40-41

⁷ MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. 1.vydání. Praha: Votobia , 2003. s.83

děti, které sledovaly nevhodný televizní pořad. Výsledkem průzkumu se potvrdilo, že tímto sdělením přiměli rodiče k zamyšlení.

„Manipulativní působení médií však nezůstává u statické imprintace obsahů, jde ještě dále. Pořady typu Big Brother, VyVolení, Největší Čech přecházejí od imprintace myšlí mediálními obsahy k programování myšlení a jednání. V naprogramovaném sledu akcí má divák předem vymezené místo i s kvazirozhodovacím aktem. Pořad divákovi virtuálně vytváří pocit, že rozhoduje (poslal přece 10 SMS a on vyhrál). Neuvědomuje si, že vybral vybraného a jeho pocit rozhodování je jen vytvořená iluze. (...) Větší nebezpečí takových pořadů než v prvoplánovém dekultivačním působení na sociální zrání dětí a mládeže se skrývá v druhoplánovém programování diváků, kdy jsou zbavováni jejich vnitřní svobody.“⁸

Internet

V současné době je nejvíce používaným médiem internet. Internet je jednoznačně nejrychleji se rozvíjejícím médiem. Jeho počátky sahají do roku 1969, kdy v USA v rámci armádního výzkumu vznikla síť vzdálených a navzájem volně propojených počítačů ARPANET. Do poloviny 80.let se pak vyvíjí výlučně na akademické půdě. Postupně se otevírá a začíná se používat na univerzitách

Internet se stal neodmyslitelnou součástí života. Nabízí mnoho možností a funkcí. Od vyhledávání informací, po posílání zpráv přes e-mail, hry a zejména mezi mládeží oblíbené sociální sítě. Informace zde získané si každý může vyložit po svém, proto také představuje určitý druh nebezpečí. Internet zajišťuje určitou anonymitu, i proto se těší takové oblibě. Anonymita je pro uživatele výhodná, protože může otevřeně vyjádřit svůj názor. Proto je to prostředek svobody a demokracie. Používají krycí adresy, falešné identity, uživatelé se tak považují za „nedosažitelné“.

Internet je předmětem zájmu řady výzkumů o chování lidí. V bohatších zemích mají lidé jednodušší přístup k internetu, což je patrné v ekonomice, ale i např. ve vzdělání. S jeho rozvojem je také stále více přístupných serverů určených pro zábavu například sociální sítě Facebook, Twiter, YouTube, Instagram, TikTok, Pinteres, Snapchat. K jejich rozmachu přispívá i rozvoj chytrých telefonů a jejich funkcí. Kdy přístup k internetu

---

⁸ SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1.vydání. Praha: Portál, 2007. s.26

máme k dispozici, dá se říci, kdekoliv i na cestách díky mobilním datům. Sociální sítě umožňují udržovat uživatele v kontaktu s okolím. Ne vždy můžeme sledovat pouze negativní vliv na uživatele, ať už strávenou dobou na soc.sítích nebo sdělením, které se zde objevují. Pozitivní stránku jsme mohli sledovat v r.2020 při pandemii covid-19. Díky sociálním sítím jsme mohli být v kontaktu s přáteli, s rodinou. Byl tak zmírněn pocit sociální izolace. Žáci a studenti díky internetu mohli absolvovat on-line výuku. Velkým mínusem je možnost zneužití osobních údajů, které se na sociálních sítích objevují a mohou se tak stát zdrojem kyberšikany či jiných útok.

4 Negativní vlivy informačních technologií

Informační a komunikační technologie (ICTs – Information and Communications Technologies) se staly neodmyslitelnou součástí našich životů. Mnozí z nás začínají den sledováním zpráv v rádiu, v televizi, na internetu. Poštu vyřizujeme přes počítač emailem. Prostřednictvím počítačů nyní praktikujeme nákupy. Prostřednictvím mobilních telefonů komunikujeme s rodinou, přáteli i pracovně. Pevné telefonní linky téměř vymizely, faxy byly nahrazeny e-mailly. Bankovní transakce jsou prováděna prostřednictvím internetu. I v kamenných obchodech je upřednostněn bezhotovostní styk. Prostřednictvím eleringových kurzů a webinářů si rozšiřuje znalosti v oblasti našich profesí. Vedle zprostředkování běžné komunikace mohou poskytovat informační technologie i nové příležitosti v oblasti ekonomických aktivit a zaměstnání, zlepšovat dostupnost zdravotní péče a vzdělání a zjednodušovat styk občanů s úřady.

Vliv médií, zejména na děti a mládež, je často probíraným tématem. Média výrazně zasahují do vnímání světa a i sebe samého. Jedním z negativních vlivů je vtištění určitého vzorce chování. Jednou z cílových skupin médií jsou děti a mládež. Ty prostřednictvím médií přijímají velkou část svých znalostí a postojů. Důležité pak je, aby pochopily nebezpečí médií a vytvořily si své vlastní názory.

Média jsou také prostředkem pro vytvoření veřejného mínění. Je obtížné najít objektivní a nezaujatý názor vzhledem k přemíře získaných informací. Nejlépe lze toto sledovat ve spotřebitelské oblasti. Velkým problémem je násilí, které se objevuje v tisku, v televizi, na internetu.

Přes všechna pozitiva, která lze využít pro své potřeby, online svět patří k vysoce návykovým a rizikovým prostředím. Hrozí kyberšikana, kyberstalking nebo kybergrooming. Těmto nebezpečím je třeba předcházet.

4.1 Rozhlas

V dnešní době role rozhlasu jako prostředku ovlivňování názorů dětí a mládeže je asi nejnižší ze všech médií. Většinou je rozhlas používán pouze jako zvuková kulisa. Děti a mládež si spíše vybírají stanice kde písnička střídá písničku a mluvené slovo má zde malé zastoupení. Informace jsou omezeny pouze na krátké zpravodajství o nových událostech a o počasí. Jediný vliv zde může mít podbízivá všude přítomná reklama, podbarvená líbivou hudbou, slogany, které se opakují a pak se neustále vybavují.

4.2 Televize

Mezi nejdůležitější média ovlivňující psychiku člověka se řadí televize. Zejména u dětí má velký vliv na psychiku a jejich vývoj. Rodiče v dnešní době, bohužel, nemají mnoho času pro děti a tak je posadí k televizi. „Tyto děti nacházíme nejenom v chudinských čtvrtích, nýbrž stále častěji i na bohatých předměstích. Kulturně znevýhodněným dítětem je dítě „televizní“, „neboť televize poskytuje nové prostředí s nízkou mírou vizuální orientace a vysokou mírou vtaženosti, což dosti znesnadňuje přizpůsobení našemu starému školskému systému,“⁹

Mnohdy chtějí děti vyzkoušet to co vidí v televizi a nedomyšlejí důsledky, jejich úsudek je zkreslený. Vždyť v mnohém akčním filmu je možné téměř všechno a hrdina vyjde bez poskvrny. Mezi dětmi a mládeží jsou rovněž oblíbené líbivé seriály ze života fantastických boháčů, akční filmy, akční kreslené filmy. Ve filmech a seriálech najdeme polidštěná zvířátka nebo se zde prolínají kombinace zvířátek a lidí bez reálných sociálních vztahů. Najdeme zde naivitu, bezhlavou odvahu, nepoučitelnost. Pořady pro nejmenší se zdánlivě zdají nevinné. Je v nich méně násilí, krve, vražd. Avšak násilí je zde v měkčí podobě. Děti, které mají neomezený přístup ve sledování televize a sledují pouze nevhodné pořady, mohou být v dospělosti agresivní, přestávají vnímat zlo a násilí, mají sklony k šikaně, mají oslabenou schopnost soucitu, mohou být destruktivní a mít zalíbení

---

⁹ McLUHAN, H., M. *Jak rozumět médiím*. 1.vydání. Praha, Odeon, 1991. s.10

v krutostech. U jiných může naopak vyvolat bázlivost, zbabělé chování, nízké sebevědomí. Na mládež může mít vliv sledování televize v oblasti návyků-v kouření. Jejich hrdina, ať záporný či kladný, kouří, proto ho chtějí napodobovat a sahají po cigaretách.

Velký vliv na diváka má reklama, která se objevuje ve velké míře zejména na soukromých stanicích. Masová média jsou nejdůležitějším nástrojem v manipulaci spotřebitelské poptávky.

Stále vzrůstá počet lidí, kteří tráví u televizní obrazovky stále více času. Nemálo také tomu přispěla situace během covidové pandemie. Je to dostupná a přitažlivá zábava. Ubývá aktivních projevů a činností. Vzájemně se odcizujeme a méně si rozumíme. Nechceme se namáhat pro dosažení nějakého vzdáleného cíle. Pro diváka je mnohem zajímavější nechat se vtáhnout do příběhu, který je krásnější, zajímavější než náš všední život.

4.2.1 Násilí na obrazovkách a plátnech kin

V médiích se často předvádí násilí, a to může vést k formování násilnické společnosti. Prvek tvrdosti se pod vlivem těchto médií stává součástí kultury nižších vrstev. Oproti teoretickým úvahám o zrcadlení společnosti v násilnických filmech, pořadech hovoří skutečnost, že většina zábavných filmů s absencí násilí se natáčely v době extrémního násilí. Podle Neila Postmanna americká televize produkuje a předvádí americký charakter. *„Médium totálního odhalení“ vede ke vzniku „dítěte-dospělého“, tj. člověka, jehož intelektuální a emocionální schopnosti se v průběhu života nerozvíjejí a od dětských se příliš neodlišují“¹⁰*

U filmového zpracování záleží na tom, jak je zlo a násilí zasazeno do příběhu. Pokud dobro zvítězí nad zlem má násilí v příběhu důležitou roli. Například v pohádkách vždy dobro zvítězí nad zlem. Oproti tomu v akčních filmech stále více vítězí zločinci a sobci. Nebezpečný se stává naturalismus, kterým je násilí zobrazováno.

„Častým zdrojem obav bývá představa, že děti nejsou schopny rozlišovat mezi fikcí a faktem a podléhají realisticky zobrazeným fiktivním příběhům, jako by se doopravdy staly či jakoby se mohly stát – kritici poukazují na to, že dítě „neví“, že násilné scény odehrávající se v kreslených seriálech nejsou možné. Takový účinek

---

¹⁰ POSTMAN, N. *Ubavit se k smrti: Veřejná komunikace ve věku zábavy*. 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 1999. s.128

médium skutečně může do určitého věku mít. Výzkum jasně dokazuje, že dostatek zkušeností a schopnost rozlišovat mezi jednotlivými typy realismu získává dítě zhruba kolem osmého roku života.“¹¹

Časté zobrazování násilí v tvorbě pro děti, ať již jde o pohádky či filmové příběhy, mívá negativní vliv na vývoj mladého člověka. Zkracuje dětství, jelikož se stále častěji dostává k dětskému divákovi i tvorba s pornografickým námětem. Předčasně tak probouzí sexuální touhy a aktivity u dětí a mládeže. Nelze určit kam až smí být odhaleno ženské a mužské tělo, ale v médiích by měla panovat jistá míra estetického vkusu a mravního citění. Citlivé děti mohou negativně reagovat na násilí v pohádce i přesto, že ho slyší pouze vyprávět. Je otázkou, jaké následky si pak odnášejí z násilí prezentovaného např. v akčních filmech. Rodiče si mnohdy neuvědomují nevhodnost filmů, které dětem zpřístupní v domnění, že dítě chápe smyšlenost příběhu. Po celodenním shonu jsou rodiče rádi pokud dítě sedí před televizní obrazovkou a nemusejí vymýšlet zábavu a jinou činnost. Nechtějí si tak připustit, že by nějaký film či program nebyl pro děti vhodný. Přitom není dobré toto nebezpečí podceňovat. Zejména televize sehrává velkou roli ve výchově a stává se pro mladé vzorem k napodobování. Televizní zábava se pro mnohé stala duševní potravou, unikající před realitou a problémy. Za účelem zvýšené sledovanosti jsou prezentovány věci obscénní a skandální. Této formě zábavy podléhají spíše lidé lenošní, neurotičtí nebo s nižším vzděláním či rozhledem. Méně se věnujeme rozhovorům a hrám, více se odcizujeme, protože se méně známe a méně si rozumíme. Nebezpečí náhradního života roste s počtem televizních kanálů a dokonalostí obrazu. Televizní vysílání je nám zpřístupněno i díky chytrým telefonům téměř všude kam dosáhne mobilní signál.

V televizi je hodně násilí, ale není rozhodující faktické množství konkrétních násilných činů, jež jsou zde prezentovány, ale spíše obsahová kvalita děje, zpracování, způsob předvádění násilí. Také záleží na osobnosti daného diváka, důležitý je jeho věk, zda jde o muže či ženu, jeho inteligenci, zda má sklony k agresivitě. Důležitou roli rovněž hraje sociální prostředí v jakém daná osoba žije, kde vyrůstá.

Komerční televize, za účelem vyšší sledovanosti, sestavují schéma zábavy tak, aby si zajistili maximální počet diváků. Schématem zábavy pak jsou milostné, dobrodružné a zejména akční seriály. Násilí zobrazené v těchto seriálech vybuduje,

---

¹¹ BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. 1.vydání. Brno: Barrister a Principal, 2001.

v relativně krátkém čase, napínavou dějovou sekvencí s jasným koncem. Tyto sekvence mohou být přerušeny za účelem promítnutí reklamního šotu. Publikum je přitom považováno za hloupé, a tak není nutno vynakládat vysoké náklady na kreativitu a vlastní tvorbu.

4.3 Internet, počítač a počítačové sítě

Internet–prostředek našeho každodenního života. „Před sto lety ještě nikdo nepředpokládal vznik internetu.“¹² Můžeme zde prezentovat sami sebe nejrůznějším způsobem. Zvolíme svoji tzv. kyberidentitu – svoje uživatelské jméno (nickname), podrobnosti a informace o své osobě(koníčky, oblíbené skupiny, bydliště, vzdělání). Díky chytrým telefonům je nám dostupný téměř všude. V každé domácnosti najdeme alespoň jeden počítač. Většinu nákupů provádíme prostřednictvím internetu. Pojištění a jiné smlouvy vyřizujeme také online.

Děti od útlého věku dokáží obsluhovat chytré telefony svých rodičů. Sledují zde pořady pro děti, Youtubery, hrají hry. O to více bychom si měli uvědomit, že zde číhají i různá nebezpečí. Děti a mládež zde může experimentovat a neklást hranice v experimentování: upraví svůj věk, osobnost, zjev. Vytvoří si například falešnou identitu, aby se mohly stát členy určité skupiny. Může experimentovat s něčím co v reálném životě nemohou. A zde vzniká nebezpečí v podobě kyberšikany, kybergroomingu a dalších.

Kyberšikana je typem agrese, kdy pachatel využívá prostředky moderní komunikace a informační technologie. Je to ubližování, zesměšňování a ponižování a pomlouvání, krádež identity, ztrapňování pomocí falešných profilů, zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť, vyloučení z virtuální komunity pomocí elektronických médií. Rozlišuje dva způsoby: přímý–posílání urážlivých zpráv, obrázků, videí a nepřímý–vyžitím prostředníka.

---

¹² BROCKMAN, J. *Příštích padesát let*. 1.vydání, Praha: Argo, 2004

Je velmi těžké kyberšikanu rozeznat, jelikož se může odehrávat v různých internetových platformách. Základním znakem je opakovatelnost zraňujícího obsahu fotek, videí. Stupňovanost, záměrnost. Za opakovaným sdílením však nemusí stát pouze agresor. Zveřejněný obsah může být zveřejňován dalšími uživateli.

Kybergrooming tímto slovem je označeno chování uživatelů internetu, kteří se snaží přimět oběť k osobní schůzce. Aby získali důvěru oběti, tak si nějaký čas s touto dopisují, budují určitý vztah. Osobní schůzka může vyústit ve fyzické násilí či sexuální zneužití oběti. U dětí může být oběť zneužita k výrobě dětské pornografie či dětské prostituci. V mnoha případech kybergroomerů hledají k navázání vztahu na internetu malé děti. Lžou o svém věku, aby se svým obětím vyrovnali. Předstírají přátelství a zájem o stejné věci.

Sexting – elektronické rozesílání textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem. Slovo sexting je složeno ze slova „sex“ a „textování“. Tyto poslané obsahy se objevují na sociálních sítích mnohdy bez vědomí majitelů. Ty se pak mohou stát zdrojem vyhrožování či vydírání.

Trolling a webcam trolling znamená, že v internetovém prostředí se objevují uživatelé, kteří provokují, narušují, strhávají pozornost na sebe a tím poškozují ostatní uživatele internetu. Takové chování můžeme sledovat všude, v internetových diskuzích, kdy jsou napadáni jednotliví účastníci diskuze či jsou roznášeny nepravdivé informace. U webcam trollingu je k tomuto používána webkamera. Oběti je promítána předtočená nahrávka místo skutečného obrazu.

Kyberstalling nebo-li dlouhodobé, opakované, systematické a stupňované pronásledování a obtěžování oběti pomocí informační a komunikačních technologií formou zasílání SMS zpráv, telefonátů, e-mailů, komentováním příspěvků oběti, monitorování počítače oběti speciálními programy. U pronásledované oběti chce agresor úmyslně vyvolat pocit strachu o své soukromí, zdraví či život.

Dnes je již počítačová výuka ve školách povinná, rozhodně lze považovat internet za službu k životu nezbytnou, protože nám vypomáhá s každodenním životem. Jednou z možností internetové výuky je e-learning. „Přes frekventovanost používání pojmu

e-learning není jeho vymezení jednotné a ustálené. Vymezení e-learningu se pohybuje od nejvolnější podoby, vzdělávání, které využívá informační a komunikační technologie“, až k systémovému pojetí, jež vyžaduje pedagogicky a didakticky připravený kurz, připravený tutoriál, virtuální třídu s komunikací mezi studenty a tutorem, vedení žáka tutorem sebeevaluaci a závěrečnou evaluaci zakončenou certifikátem.“¹³ S online výukou došlo k úpravě programového vybavení škol tak, aby žáci i pedagogové mohli maximálně využívat počítačovou techniku k výuce na dálku a zároveň vypracovávat úkoly a testy v daném režimu. Tento systém může mít řadu slabých míst. Může se dostavit pocit deprese a osamění proti lidem, kteří pracují s počítačem pouze sporadicky. Děti přišly o sociální kontakt. Už skoro rok žijí v bublině a většina jejich komunikace i zábavy se odehrává přes počítač. To se projevuje i na jejich chování. Děti jsou více konfliktní, projevují se u nich extrémní emoce, jako projev reakce na svět, kde postrádají kontakty s vrstevníky, s učiteli.

Závislost na internetu neboli *netolismus* (netománie) se převážně týká mládeže. Bývá označována jako „virtuální droga“. Vyznačuje se ztrátou sebeovládání a chutí po chování, které směřuje k pocitu libosti. Nejčastějším důvodem k trávení času na počítači dětmi je potřeba zahnat nudu, ale zároveň potřeba zvýšit si sebevědomí. Může vzniknout závislost na online hrách, na online komunikaci. Následky mohou být fyzické, psychické i sociální. Fyzické souvisí se sedavou činností a nedostatkem pohybu, mohou ovlivnit zdraví očí, vývoj páteře. Psychické se vyznačují zhoršováním kvality pozornosti a sociální narušují přímé mezilidské vztahy. Internet používá více jak 90 % dnešních dětí. Mnohé z nich jsou schopné a ochotné jít na schůzku s neznámou osobou dohodnutou přes chat. Sdělují své osobní údaje, adresu, telefon někomu cizímu. Tak jako je učíme, že při přecházení silnice se mají rozhlédnout, měli bychom je naučit, jak bezpečně pracovat s internetem. Měli bychom dát pozor, aby naše děti nesdělovaly příliš mnoho informací o sobě, o rodině, o prostředí kde žijí. Děti, při hraní her a chatování, ztrácí pojem o čase. Rozhodně by se nemělo stát, že dítě prosedí u počítače celý den, v horším případě noc. Je třeba si uvědomit, že současný životní styl dětí je zcela odlišný od životního stylu jeho rodičů, je třeba to respektovat a pochopit. Dítě neočekává odmítnutí k užívání moderních technologií. Pokud nás dítě svými znalostmi v oblasti informačních a komunikačních technologií převyšuje, dovolme mu nás v této oblasti vzdělávat. Můžeme tak předejít nejen závislosti, ale i mnohému nebezpečí uvedených v předchozích odstavcích.

---

¹³ SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*.1.vydání. Praha: Portál, 2007. s.148

4.4 Mobilní telefon

Mobilní telefon–dnes již nezbytnost, bez které si nedovedeme svůj život představit. Dnešní mobilní telefon je vybaven přístupem k internetu. Hodí se nejen k telefonování, posílání krátkých „SMS“ zpráv, ale i chatování na sociálních sítích, získávání informací. Není výjimkou sledování televize, stahování filmů, natáčení krátkých videí a jejich sdílení. Není snad dítěte, které by nevladilo mobilní telefon. Rodiče to zdůvodňují tím, že chtějí mít nad svým dítětem kontrolu. Děti komunikují nejen se svými rodiči, ale i mezi svými vrstevníky. Vzhledem ke školnímu prostředí telefon svádí k podvádění. Sdělování správných odpovědí formou SMS zpráv, předávání zadání testu pomocí fotoaparátu. Mobilní telefon může být mezi žáky zneužíván k šikaně, která je pak zveřejněna na internetu.

Dnes je již možné využívat operační systém k monitorování činnosti dětí na internetu a užívat programy a aplikace k tomu přímo vytvořené. Monitoring lze provádět napříč různými zařízeními(počítač, tablet, mobilní telefon). Některé programy umějí monitorovat komunikaci dětí, včetně aktivit na Facebooku, hovorů a SMS zpráv. Ukazují polohu dítěte na mapě v reálném čase. Další aplikace využívají rodičovský zámek, který pomáhá děti chránit před internetovými hrozbami. Rodiče získávají informace co děti dělají na internetu, jaké stránky navštěvují. Je zde možnost zablokování nevhodných stránek. Zobrazí stáhnuté aplikace a umožní zvolit, které aplikace mohou děti využívat (YouTube, Facebook, TikTok, Pinterest, Snapchat). Je možné také nastavit časový limit a naplánovat, kdy děti mohou během dne používat počítač nebo jiná zařízení.

5 Chování v rodině

Fakt, že děti tráví velkou část svého života ve virtuálním světě internetu je nám dospělým znám. Pokrok prostě nezastavíte. Nicméně platí, že z moderních technologií se v očích rodičů stává nepřítel číslo jedna a jako s takovým je třeba bojovat. Přitom mnohdy rodič zapomíná, že zákaz má mnohdy opačný efekt. Mladší generace je ve znalostech virtuálního světa mnohem dále než oni. Pokud chce tak si cestu k online vždy najde. Proto by rodiče technologie měli spíše přijmout než zakazovat a odmítat, ale naučit se s nimi a z nich získanými informacemi pracovat. Přes všechna pozitiva, které lze využít pro své potřeby, nelze zapomínat na to, že online svět je také vysoce návykové a rizikové prostředí. Hrozí zde kyberšikana, kyberstalking nebo kybergrooming (viz.předchozí kapitola).

Rodiče by měli mít na paměti, že jsou pro dítě vzorem. Těžko můžeme přikazovat, aby nebylo závislé na médiích, pokud je sami užíváme často. Jedním z největších rizik, které se v elektronických médiích objevují, je možné vtištění vzorců chování. Často je také diskutováno o tom, jak dlouho by dítě mělo trávit čas online. Zda půlhodina denně nebo či maximálně hodina. Naše děti se často se strany rodičů setkávají s nepochopením v podobě zlehčování, nepochopení užívaných moderních technologií s poukazováním na čas strávený jejich užíváním. Často slyší slova: my jsme Facebook neměli a taky jsme žili..., Ty děti jsou jen na internetu..“. Dítě pak může mít problém se svěřit svým rodičům, pokud by potřebovalo pomoci, pokud by čelilo kyberšikaně či jinému nebezpečí. Současný životní styl je zcela odlišný než třeba před 20-ti lety.

Dalším nebezpečím je, že rodiče nemají přehled o tom jaké weby děti navštěvují, jaké sledují youtubery, na kterých sociálních sítích mají založené profily a co na nich zveřejňují. Jaké pořady, filmy v televizi sledují.

Média se podílejí na uspořádání času stráveného s rodinou. Je mnohdy pevně zakotveno ve dni čtení novin, sledování televizního zpravodajství či jiná činnost spojená s médii. Připomeňme jen několik často se opakujících doložených pravidelností dokládající význam médií pro organizaci našeho času. Člověk si ritualizuje čtení denního tisku, má sklon číst noviny vždy ve stejnou dobu, ať jde o tištěný výtisk či tisk přístupný na webových stránkách, při snídani nebo při odpolední kávě. Pravidelné uspořádání

rozhlasových a televizních vysílacích schémat vede k tomu, že lidé přizpůsobí rytmus svého života rytmu vysílání. Uspořádání všedního dne v domácnosti má tendenci dělit čas na „do zpráv“ a „po zprávách“. Čas „do zpráv“ je většinou věnován činnosti a agendě spojené s dětmi (večeře, úkoly, příprava na další den), zatímco po zprávách se těžiště domácnosti přesouvá k dospělým (události dne, ekonomický, vztahový stav rodiny atd.). Nová sociální média jsou typická tím, že ke své existenci potřebují rychlou výměnu obrovských množství dat na velké vzdálenosti, ať už k podnikání, zábavě, vzdělání. K tomu slouží moderní média, která jsou technicky i organizačně přizpůsobena tak, aby informace byla rychle získána a předána na velké vzdálenosti v krátkém čase. Výsledkem je to, že dostupnost informací je stále samozřejmější a odříznutí od informací stále vzácnější. Pohybujeme se v informačně nasyceném prostředí, jsme informacemi zavaleni a máme potíže s tím vyhodnocovat kvalitu, význam a potřebnost toho, co se dovídáme. Nedostatek podnětů z médií může mít za následek náznak z vyloučení ze společnosti. Zejména u dětí, jejich postavení ve skupině vrstevníků je ohroženo, pokud nejsou členy některé sociální sítě, či nesledovaly určitý pořad.

Bakalářskou práci píše v době, kdy téměř rok čelíme pandemii Covid-19. Mnohdy jediným způsobem, jak se spojit se svými blízkými, s přáteli, jsou média. Díky chytrým telefonům můžeme používat sítě jako WhatsApp, Messenger, Instagram. Můžeme pak sdílet zážitky, fotografie, být v kontaktu s příbuznými. Na počítačích můžeme telefonovat prostřednictvím aplikace Skype. Díky ní se na dálku můžeme spojit s kýmkoliv, třeba i mimo naše hranice a je zajištěn i obrazový přenos. Pro naše seniory to může znamenat vídat se s vnoučaty, dětmi a přáteli aniž by se cítili osamoceni.

Školní výuka se nám přesunula ze školních lavic do obývacích a dětských pokojů formou online výuky. Tato forma má svá negativa i pozitiva. Dětem chybí kontakt s vrstevníky i vyučujícími a to se odráží v mnoha ohledech. Nejen ve kvalitě absorbované látky, ale i ve vztazích.

6 Společnost a masově komunikační prostředky

„Nyní žijeme v komunikačním světě—někteří ho nazývají „společností informace“—ve kterém všichni komunikují. Stejnou měrou, jako se vyvíjejí komunikační technologie, roste i počet skupin nebo jedinců, kteří komunikují.“¹⁴

Masová média se za několik století své existence stala jednou ze základních součástí jak lidské společnosti a jejích projevů, tak i života jednotlivce. Masová média urychlují proces modernizace jako předávání informací, rozšiřování obzorů, prostředek vzdělávání, připravenost k inovacím. Proces modernizace začíná komunikací nových myšlenek a informací, podněcující přání jednat a chovat se jinak, novým způsobem. Masová média můžeme chápat jako nositele sociální změny. Slouží k odpočinku a zábavě spotřebitelských skupin. Nepozorovaně přizpůsobí člověka požadavkům systému, potlačující jeho individuální potřeby a myšlení.

„Používání informačních technologií má v současnosti zásadní význam pro vzdělání. Pomůže nepochybně zkvalitnit a metodiky zmodernizovat i zefektivnit výkup. Představuje atraktivní přístup k poznatkům a dovednostem, které by nezdřídka byly jinak těžko dostupné. Zároveň je nutné rozvíjet i žákův kritický vztah k médiím, učit vybírat, třídit a pořádat ohromný rozsah informací, hodnotit, utvářet si vlastní úsudek a na jeho základě jednat. Žáci, zvláště primární a sekundární školy, potřebují více konkrétního a skutečného života, nejen mediální vědění z druhé ruky.“¹⁵

Jak Petr Sak píše ve své knize *Člověk a vzdělávání v informační společnosti* digitalizací vstupují elektronická média do nové etapy, která může znamenat posun v jejich vzdělávacích funkcích. K posunu však může dojít pouze v případě, že nové technologie budou využívány pracovníky veřejnoprávních médií na odpovídající úrovni pedagogické a didaktické, v dostatečné kapacitě.

---

¹⁴ RAMONET, I. *Tyranie médií*. 1.vydání. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-1037-6. s.80

¹⁵ SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1.vydání. Praha: Portál, 2007. s.114

Od vzniku moderních masových médií, počínaje knižtiskem, přes zrod letáků a novin po rozvoje elektronických médií až po nová média“ mají masová média nemalý vliv na společnost, kulturu a jedince, a to již od útlého věku. Tištěná média, gramofony a filmy ustupují a nově se stěhují do počítačů a telefonů(hudba, film, čtečka knih). Média, nespňující požadavky současné mládeže, jsou na ústupu a v pozadí.

Masovou společnost lze chápat jako organizovaný sociální systém vztahů, kterém jednotlivci pod vlivem politických, ekonomických a technických faktorů opouštějí tradiční způsob života a podřizují se novému. Přispěla tomu zejména migrace, urbanizace, industrializace a růst gramotnosti obyvatelstva.

Masová komunikace je proces, při kterém se šíří informace pomocí sdělovacích prostředků mezi četné publikum. Pojem „masový“ ukazuje na velký počet, rozsah a pojem „komunikace“ přebírání a následné posouvání významů, vysílání a přijímání informací. Při masové komunikaci jsou použity různé typy hromadných informačních prostředků s cílem informaci předat rychle, na velkou vzdálenost.

Podle Denisse McQuaila lze masovou komunikaci charakterizovat sedmi znaky:

- obvykle vyžaduje komplex formálních organizací
- je určena velkému publiku
- je veřejná, její obsah je přístupný komukoliv
- veřejnost je heterogenní, příjemci žijí v rozdílných podmínkách a kulturách
- masová média mohou vytvořit na velkou vzdálenost od zdroje simultánní kontakt s velkým počtem lidí, kteří jsou od sebe navzájem oddělení
- vztah mezi komunikátorem a publikem ovlivňují lidé známi jen v jejich veřejné roli komunikátorů
- veřejnost je agregátem individuí se společnými zájmy, formami chování a aktivními postoji k veřejným problémům; navzájem se však neznají, mají jen možnosti interakce, řízení neorientují na sebe sama a jejich vzájemná organizovanost je jen sporadická a zcela volná¹⁶

---

¹⁶ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vydání. Praha: Portál, 2009.

Uvedené funkce není možné seřadit do nějaké uznávané posloupnosti a nelze ani vyjádřit jejich frekvenci. Funkce se často překrývají a záleží na každém uživateli a funkcích médiích, které mají naplnit. Typickou potřebou užívání médií je touha po informacích, odpočinku, společnosti, rozptýlení nebo úniku. „Funkce médií se tedy může vztahovat jednak k více či méně k objektivním úkolům médií(např.ke zpravodajství nebo komentování), ale také k motivaci a prospěchu jak je vnímají uživatelé médií(kteří chtějí být informováni a vybaveni)“¹⁷

Schopnost masových médií je spatřována v nabídce sdělení velkého počtu příjemců určeného k zaplnění volného času, zábavě, kulturnímu vyžití a k tomu jsou využívána masmédia. Masmédia mohou způsobovat dysfunkci např. v oslabování kulturních tradic, kde je potlačena rozmanitost a krása a to ve všech mediálních formátech (tisk, TV pořady, film, rozhlas). Zároveň se vytrácí estetika a jsou vnucovány laciné pořady typu reality show. Kulturní hodnota bývá nízká a konzumenti se stávají pasivními příjemci jednoduchých stereotypních a laciných mediálních obsahů. Dochází k diktátu vkusu, otupění představivosti a poklesu kultury. Děti a mládež nejsou schopni oddělit reálný svět od světa mediálního, nastává problém orientace v reálném, skutečném světě, navazovat kontakt se svými vrstevníky a mezilidské vztahy celkem. Podle Denise McQuaila funkce získávání, politická funkce, je „agitování pro společné cíle ve sféře politiky, války, ekonomického vývoje, práce a někdy i náboženství“.¹⁸ Média tak utváří určitý názor na politiky a politiku takovou. Mohou se tak stát hybnou silou politického života, která se pak může projevit ve volbách. Utváří názor na nějakou událost, témata a jejich politický závěr. Média by si měly informace ověřovat z více zdrojů a zachovat si jistý nadhled, být nestranná.

---

¹⁷ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vydání. Praha: Portál, 2009. s.111

¹⁸ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vydání. Praha: Portál, 2009. s 110

7 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část se zabývá tím, jak jsou děti a mládež ovlivňovány médii. K dosažení cíle jsem použila metodu kvantitativního výzkumu, dotazníku zaměřeného na cílovou skupinu žáků základní škol. Respondenti jsou ve věku 10-15 let. Mojí snahou bylo získat integrovaný pohled na to, jaké zájmy žáci preferují, jaké média sledují, jak často navštěvují sociální sítě a na jak dlouhou dobu. Dotazníky byly respondentům předány osobně nebo přes e-mailovou poštu. Dotazníky byly vyplněny žáky Základní školy T.G.Masaryka v Suchdole nad Lužnicí, Základní školy v Rapšachu, Základní školy v Českých Velenicích a Základní školy v Chlumu u Třeboně.

7.1 Charakteristika dotazníku

Dotazník byl formulován tak, aby jeho vyplnění zabralo co nejméně času a byl pro děti co nejvíce srozumitelný. Je složen z 26 faktografických, uzavřených a dichotomických otázek a je určen pro děti ve věku 10-15 let.

Jaké jsou dnešní děti, jaké mají zájmy, záliby, jak tráví volný čas a jaká a jak užívají média?

Celkem jsem oslovila 120 respondentů a vráceny byly 104 dotazníky. Výhodou pro mne byla znalost prostředí, kde se respondenti pohybují, nízké náklady na realizaci a získání informací od respondentů v poměrně krátkém čase.

7.2 Formulace otázek

Otázky obsažené v dotazníku mi pomohly získat informace o tom, jaký mají dnešní děti vztah k médiím obecně ne pouze k novým informačním technologiím. Pevně věřím, že dotazník respondenti vyplňovali upřímně a pravdivě.

7.3 Předpokládané hypotézy

Domnívám se, že budou zjištěny rozdíly v preferencích zájmů dívek a chlapců. U dívek lze předpokládat větší zájem o osobní setkání s kamarádkami a větší zájem o četbu a upřednostňování kreativních činností. U chlapců je předpoklad většího zájmu o sport či užívání internetu či sledování televize. Velkou roli jistě hraje zda respondent žije na vesnici či ve městě a jaké má sociální zázemí. Rozhodující jsou i zájmy a vzdělanost rodičů, zájmy sourozenců.

7.4 Interpretace výsledků

Dotazník vyplnilo více chlapců než dívek. Z odpovědí je patrné, že každá rodina má doma televizi, rádio, počítač a každý z dotazovaných vlastní chytrý telefon.

Z dotazníků je patrné, že již nejsou takové rozdíly v užívání médií mezi chlapci a dívkami, odpovědi jsou rovnocenné. U chlapců lze sledovat větší oblibu ve sledování akčních filmů a hraní počítačových her, i když mnoho dívek rádo vyhledává tuto formu zábavy. Chlapci rovněž rádi preferují sport. To, zda internet ovlivňuje vztahy k lepšímu či horšímu nedokáží jednoznačně odpovědět.

U dívek jsou odpovědi téměř totožné, je to tím, že dívky se již v útlém věku chtějí stále více přiblížit mužskému světu. Najdeme rozdíl ve skladbě sledovanosti pořadů, kdy u dívek jistě převažují pořady a filmy s romantickou tematikou, reality show, ale nepohrdnou ani akčním filmem se záporným a kladným hrdinou.

Počítač s internetem a televizi dětem přináší především zábavu a vyplnění volného času. Počítač nebo chytrý telefon je v současné době jejich pomocníkem při výuce, která byla přestěhována ze školních lavic do obývacích a dětských pokojů. Je patrné, že o víkendu jsou média více užívány než ve všední den. Zákaz užívání internetu berou jako formu trestu, zákaz sledování již v tolika případech nikoliv.

Děti, bez rozdílu zda jde o chlapce či dívky, nejraději ve svém volném čase surfují po internetu, tráví čas na sociálních sítích, natáčejí krátká videa a spoty, které pak sdílejí. Na druhém místě pak rády tráví čas společně venku nebo při sportu.

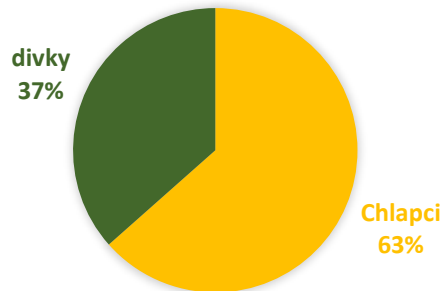
Domnívám se, že nadměrnému sledování televize či užívání nových informačních médií(počítačů, telefonů) jsou více vystaveny děti z neúplných rodin. Zde se jim nedostává tolik pozornosti a péče jako v úplných rodinách. I to v jakém prostředí děti žijí se odráží na jejich zálibách v médiích. Pokud mají dostatek jiných podnětů k využití volného času, netráví surfováním na netu či sledováním televize tolik času.

Tyto děti jsou nastupující generací a jistě není od věci poznat, jak nakládají se svým volným časem, jak získávají informace a jak je využívají.

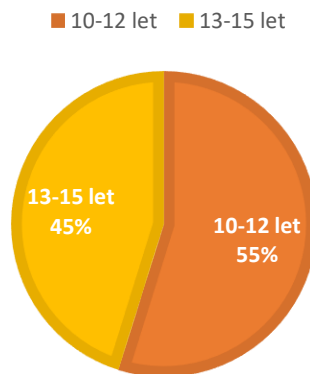
7.5 Dotazníkové šetření – vyhodnocení

Graf k otázce č.1¹⁹-pohlaví

Vyhodnocení: Uzavřená otázka, s výběrem ze dvou odpovědí, zda jde o dívku či chlapce. Celkem odpovědělo 104 respondentů ze 120 oslovených. Z toho 37 % dívek (38) a 63 % chlapců (66).

Graf k otázce č.2²⁰-věk

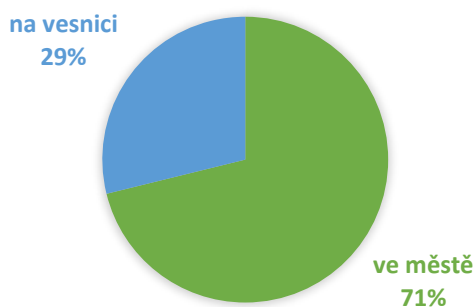
Vyhodnocení: 2.otázka byla směřována na zjištění věkového rozmezí dotazovaných. Uzavřená otázka s výběrem ze dvou možností. Dotazník odevzdalo 55 % respondentů ve věku 10-12 let (57) a 45 % respondentů ve věku 13-15 let (47).

---

¹⁹ Vlastní zdroj

²⁰ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.3²¹-místo pobytu

Vyhodnocení: 71 % (74) dotazovaných žije ve městě a 29 % (30) na vesnici. Dnes již nejsou takové rozdíly mezi životem na vesnici a ve městě. Zejména co se týkám užívání inteligentních médií.

Graf k otázce č.4²²-sociální poměry

■ s oběma rodiči ■ s matkou ■ s otcem

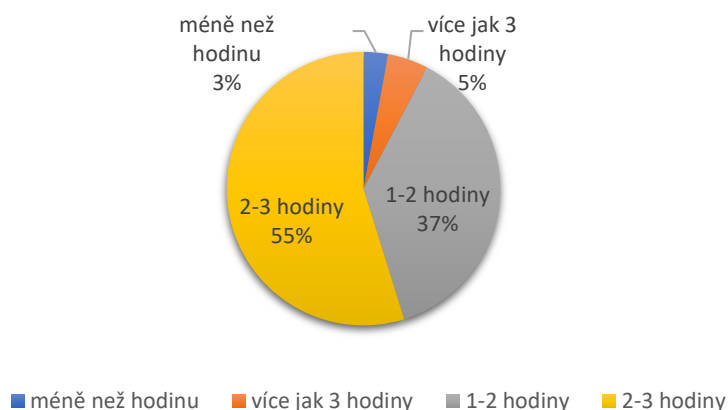
Vyhodnocení: Je rozdíl zda dítě vyrůstá v úplné rodině či nikoliv. V úplné rodině má lepší zázemí a také se rodiče dětem více věnují, mají více času na další aktivity. Finančně je rodina lépe zajištěna, může tak dětem dopřát více sportovních a kreativních aktivit, podnikat výlety do přírody, navštěvovat muzea, galerie. Mezi dotazovanými žádný nežije ve společné domácnosti pouze s otcem, s matkou žije 37 % dětí (38). S oběma rodiči žije 63 % dotazovaných dětí (66).

---

²¹ Vlastní zdroj

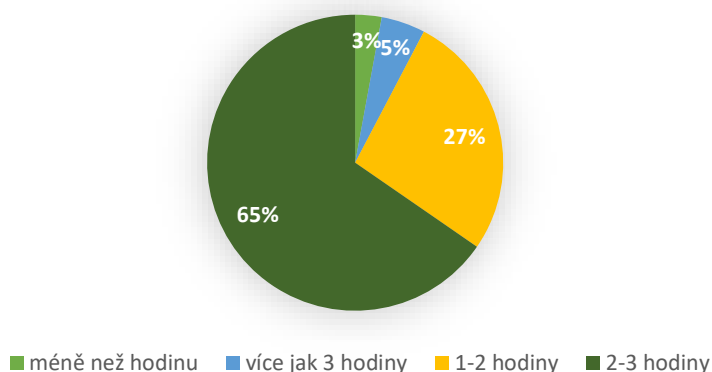
²² Vlastní zdroj

Graf k otázce č.5²³-doba strávená s médii ve všední dny

Vyhodnocení: Předpoklad je, že ve všední dny budou trávit děti méně času s médii. Kromě školních povinností mají v týdnu většinou i mimoškolní aktivity, jako sportovní kroužky, kreativní kroužky jako výtvarný či keramický. Učí se hře na hudební nástroj. Nejvíce 55 % (57) respondentů tráví s médii 2-3 hodiny; ve všední dny tráví 1-2 hodiny 37 % (39) dětí s televizí, počítačem apod.; 5% dětí (5) tráví s médii více jak 3 hodiny a méně než hodinu tráví pouze 3 % dětí (3).

Graf k otázce č.6²⁴-doba strávená s médii o víkendu

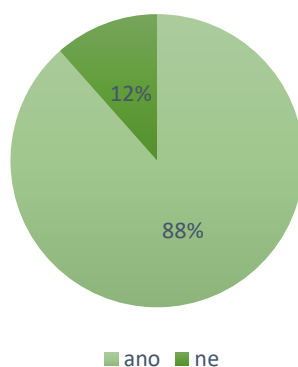

Vyhodnocení: O víkendu jsou rodiče benevolentnější a zároveň médii zaplňují volný čas dětí. Podle odpovědí v dotazníku většina dětí tráví stejný čas s médii ve všední dny i o víkendu. V odpovědích byly nepatrné rozdíly, což je patrné z výsledku. Děti, kterých sledují média o víkendu 2-3 hodiny je 65 % (68); 27 % (28) dětí sledují média o víkendu 1-2 hodiny; méně než hodinu sleduje média 3 % dětí (3) a více jak 3 hodiny sleduje 5% (5) dětí.

²³ Vlastní zdroj

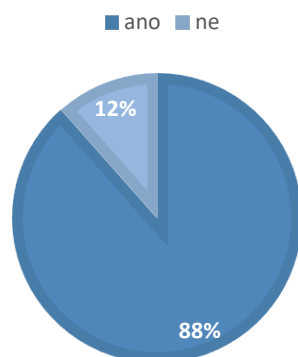
²⁴ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.7²⁵-online výuka

Vyhodnocení: Pevně věřím, že při odpovědi na tuto otázku děti odpovídaly pravdivě, a že tomu odpovídá výsledek, kdy 88 % (92) odpovědělo, že se plně věnuje náhradní výuce formou online a pouze 12 % (12) odpovědělo, že ne.

Graf k otázce č.8²⁶-používání nových aplikací

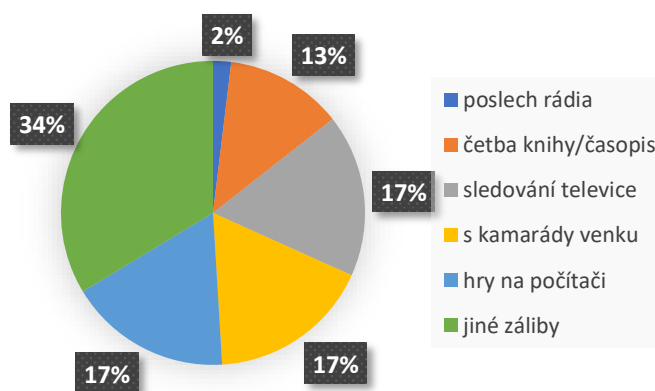
Vyhodnocení: Některé děti jsou již dlouhou dobu odkázány na výuku formou online, a proto další otázka byla směřována na dotaz, zda se naučily používat nové aplikace a programy, které mohu dále využít při studiu i ve volném čase. Celkem 88 % (92) dětí dokázalo nastalou situaci využít ve svůj prospěch a naučilo se používat nové programy a aplikace při výuce a 12 % (12) dětí ne. Jde o to, zda děti, které odpověděli záporně opravdu nevyužívají nové aplikace a programy nebo zda jsou natolik počítačově gramotní. Mnohé základní školy přecházely na online výuku již v jarních měsících v roce 2020 a dále následně se věnovaly zlepšování programového vybavení a přiblížení výuky dětem do jejich domovů. Děti si na online výuku, tzv.výuku na dálku, zvykly a naučily se ji využívat co nejvíce ke svému prospěchu. Prostřednictvím počítače, tabletu či mobilu se nejen vyučují, jsou zkoušeny nebo píšou testy z probrané látky. Prostřednictvím inteligentních médií odevzdávají také vypracované domácí úkoly.

---

²⁵ Vlastní zdroj

²⁶ Vlastní zdroj

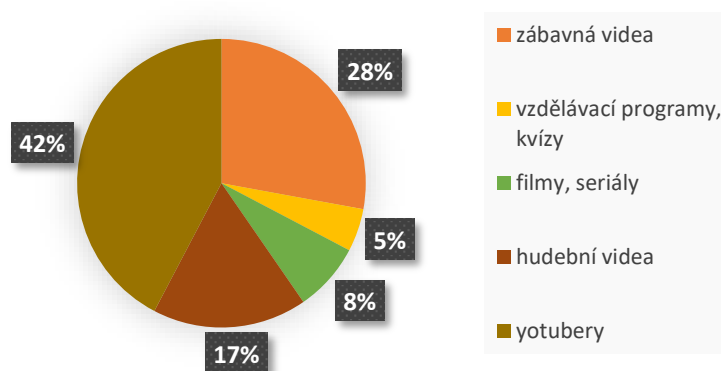
Graf k otázce č.9²⁷-trávení volného času

Vyhodnocení: Nejvíce dotazovaných 34 % (35) překvapivě odpovědělo, že se věnují jiné aktivitě než trávení volného času na sociálních sítích. Věnují se sportu (fotbal, hokejbal, cyklistika) a kreativním činnostem. Hlavně dívky se věnují výtvarnému kroužku, keramickému kroužku. Keramický kroužek navštěvují i dva chlapci. Chlapci také navštěvují chovatelský kroužek. Dle předpokladu hodně chlapců se věnuje počítačovým hrám 17 % (18) a tráví čas venku také 17 % (18). Dívky raději sledují televizi – 17 % (18) nebo čtou knihy a časopisy–13 % (13). Časopisy čtou hlavně dívky ve věku 12-15 let. Pravděpodobně je to spojeno se zájmem o módu, trendy v kosmetice, sledování hereckých a pěveckých idolů. Rádio je oproti ostatním médiím v nevýhodě. Z dotazovaných pouze 2 % (2) uvedli, že poslouchají rádio. Myslím, že na to má vliv hlavně rodina. Děti v dospělých vidí příklad a tak, pokud vidí rodiče číst knihu nebo poslouchat rádio, často je napodobují.

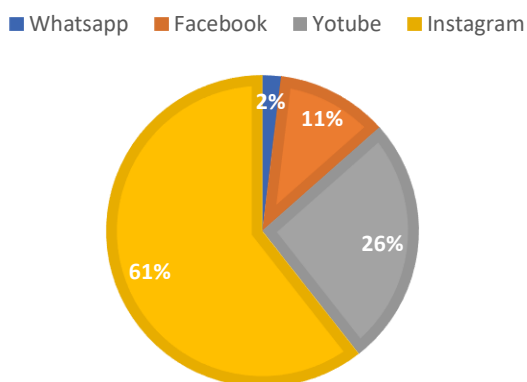
²⁷ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.10²⁸-užívání internetu

Vyhodnocení: Dnešní módou je sledování Youtuberů. Toto se potvrdilo i při zpracování odpovědí dotazníkového šetření. Youtubery sleduje celkem 42 % dotazovaných (44), jsou mezi nimi dívky i chlapci. Děti sledují také zábavná videa - 28 % (29) dotazovaných. Nejméně jsou sledovány vzdělávací programy a kvízy - 5 % (5) respondentů. Na internetu jsou sledovány také filmy a seriály – 8 % (8) dotazovaných. Hudební videa jsou oblíbená zejména mezi dívkami - 17 % (18) dotazovaných.

Graf k otázce č.11²⁹-užívání sociálních sítí

Vyhodnocení: Jako hlavní komunikační cestu dnes děti a mládež volí sociální sítě. Ty nevyužívají jen jako prostředek ke komunikaci mezi kamarády jako jedinci, ale vytvářejí zde i skupiny, kdy může mezi sebou komunikovat více kamarádů najednou. Pro sdílení zážitků, fotografií a momentální nálady je nejvíce využíván Instagram 61 % (63), na druhé příčce je užívání sociální sítě YouTube – 26 % (27); 11 % (12) užívá nejvíce sociální síť Facebook; 2% (2) používá nejvíce WhatsApp. To však neznamená, že tito

²⁸ Vlastní zdroj

²⁹ Vlastní zdroj

respondenti neužívají další z uvedených sociálních sítí či některé jiné. Pro dotazníkové šetření byly vybrány nejvíce užívané sítě obecně.

Graf k otázce č.12³⁰-natáčení videí, spotů

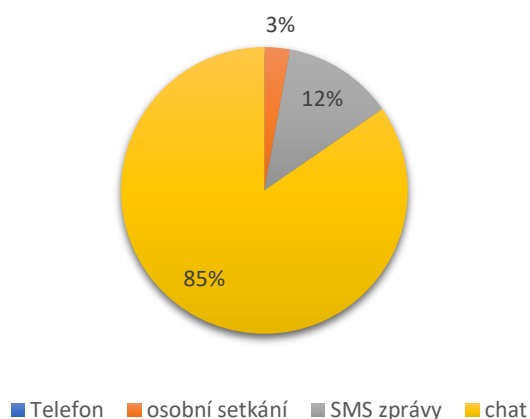

Vyhodnocení: V současné době je moderní mezi dětmi natáčet krátká videa a následně je zveřejnit na síti např. prostřednictvím Instagramu, TikToku. Navzájem si tato videa „lajkují“. Ve školních řádech se muselo objevit opatření týkající se pořizování záznamů ve škole nebo při online výuce a zveřejňování těchto obsahů záznamu. V těchto videích byli často zesměšňováni pedagogové a jejich výklad. Z dotazovaných 74 % (77) odpovědělo, že tyto videa nenatáčí, 26 % (27) ano.

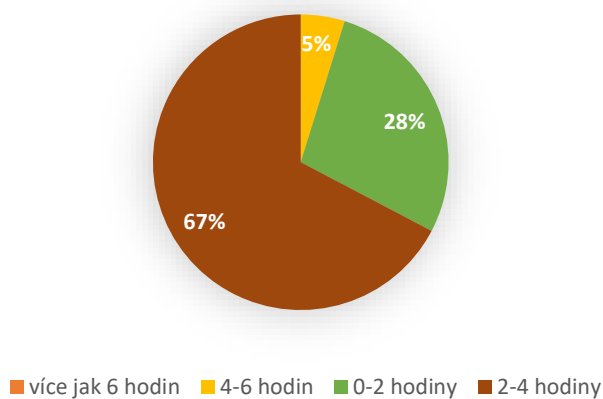
³⁰ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.13³¹-komunikace s kamarády

Vyhodnocení: Mezi dětmi je nejvíce rozšířená komunikace prostřednictvím chatu, a to 85 % (88), 12 % (13) si posílají zprávy pomocí SMS, 3 % (3) nejraději tráví čas s kamarády osobně.

Graf k otázce č.14³²-sledování televize(průměrná doba)

Vyhodnocení: U televizní obrazovky tráví svůj čas 2-4 hodiny 67 % (70) dětí. Děti trávících 0-2 hodiny před televizí je 28 % (29) a 5 % (5) dětí tráví před obrazovkou 4-6 hodin. Více jak 6 hodin netráví z dotazovaných nikdo.

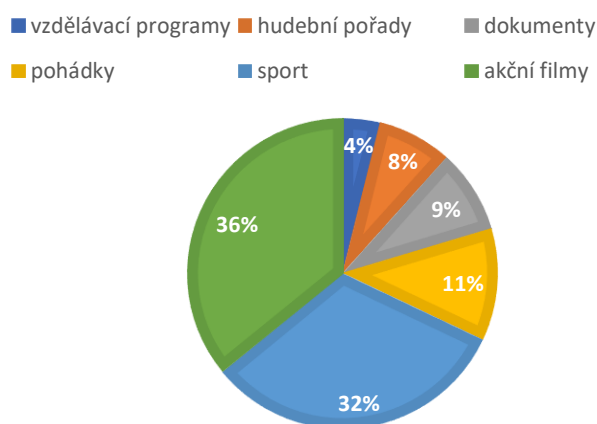
---

³¹ Vlastní zdroj

³² Vlastní zdroj

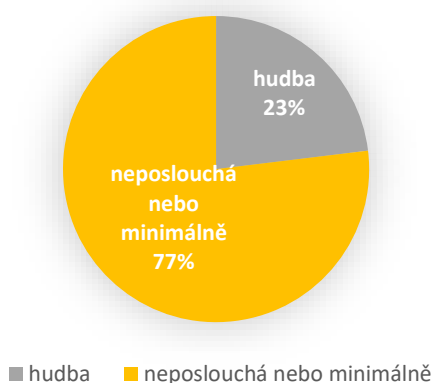

Graf k otázce č.15³³-oblíbené televizní pořady

Vyhodnocení: Mezi chlapci i dívkami jsou velmi oblíbené akční filmy – 36 % (37); 32 % (33) sport sledují sport. Sport sledují zejména chlapci ve věkové kategorii 12-15 let. Pohádky sledují respondenti ve věku 10-12 let a to 11 % (12). Dokumenty 9 % (9), hudební pořady 8 % (8) a vzdělávací programy pouze 4 % (4). Vzdělávací pořady jsou sledovány nejméně pravděpodobně z důvodu, že mnoho informací jde dohledat na internetu, který je dostupný na počítači i prostřednictvím chytrého telefonu.

Graf k otázce č.16³⁴-poslech rádia

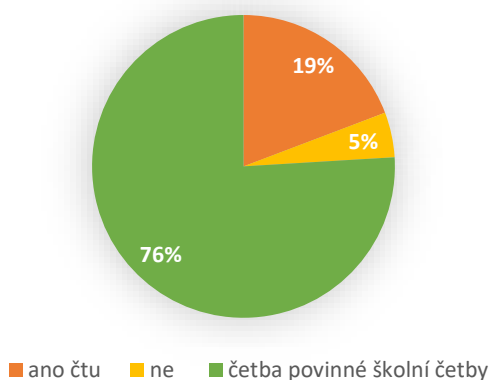

Vyhodnocení: Dávno již neplatí, že rádio je hlavním médiem. Je nahrazeno jinými inteligentními médii a jinou zábavou. Hudba je poslouchána prostřednictvím Youtube. Mluvené slovo a zpravodajství neposlouchá nikdo z dotázaných. Respondenti jsou ve věku, kdy je toto ještě nezajímá, tak jako v dospělém věku. Osmdesát dotazovaných, tj. 77 %, rádio neposlouchá nebo minimálně, 23 % (24) v rádiu poslouchá hudbu.

³³ Vlastní zdroj

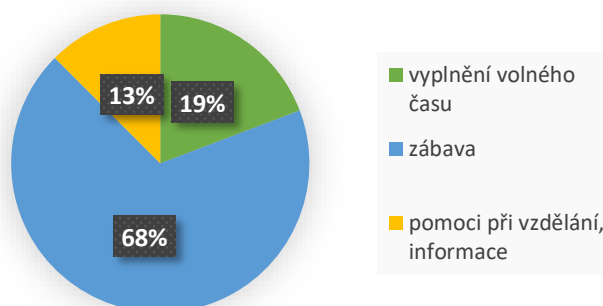
³⁴ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.17³⁵-četba knih, časopisů

Vyhodnocení: 76% (79) dotazovaných čte pouze povinnou školní četbu, oproti tomu 19 % (20) rádo čte knihy nebo časopisy, 5% (5) odpovědělo, že nečte rádo.

Graf k otázce č.18³⁶-médiá(přínos)

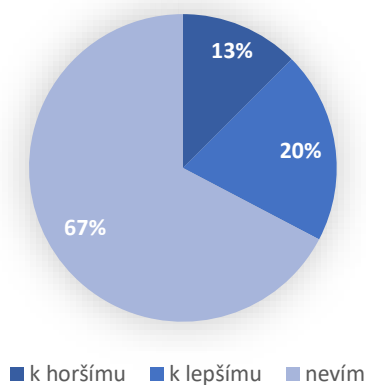

Vyhodnocení: Jak se dalo u této otázky předpokládat 68 % (71) dětí přinášejí média zábavu. Volný čas používáním médií zaplní 19 % (20) dotazovaných, 13 % (13) dětí hledá pomocí médií informace a pomoc při vzdělávání.

³⁵ Vlastní zdroj

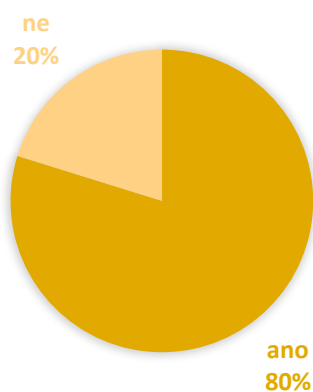
³⁶ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.19³⁷-vztahy a internet

Vyhodnocení: 67 % respondentů (70) neví zda internet ovlivňuje vztahy k lepšímu či horšímu, 20 % (21) respondentů si myslí, že internet ovlivňuje vztahy k lepšímu a 13 % (13) dotazovaných si myslí, že internet ovlivňuje vztahy k horšímu.

Graf k otázce č.20³⁸-zákaz sledování TV

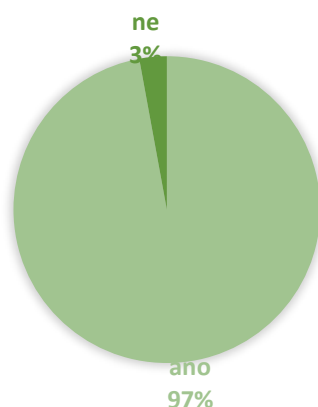
Vyhodnocení: zákaz sledování televize považuje za trest 80 % (83) dětí, 20% (21) dětí zákaz sledování televize za trest nepovažuje.

---

³⁷ Vlastní zdroj

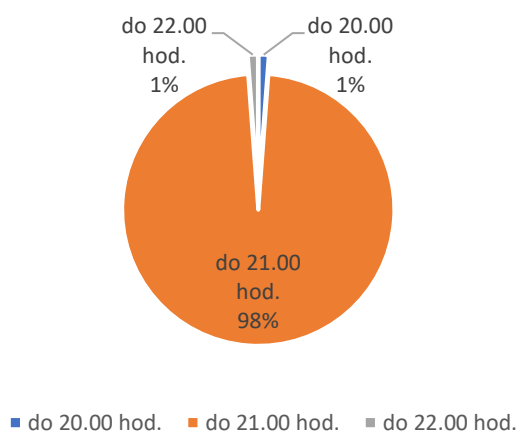
³⁸ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.21³⁹-zákaz používání PC, chytrého telefonu

Vyhodnocení: oproti tomu zákaz používání PC, chytrého telefonu považuje za trest až 97 % (101) dětí, jako trest toto nepovažují dotazovaných pouze 3 %(3) dětí.

Graf k otázce č.22⁴⁰-max.čas užívání médií ve všední dny

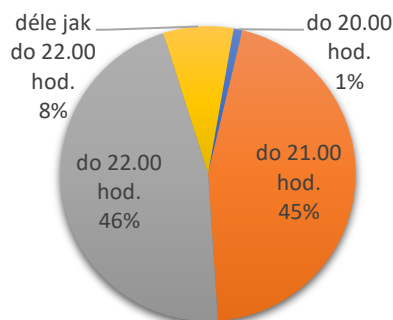

Vyhodnocení: u dětí by měl být dodržován denní řád a s tím je spojené i užívání médií. Dotazem bylo sledováno do kolika hodin rodiče nechají děti používat média ve všední dny. Celkem 98 %(82) dětí může média používat do 21.00 hod., 1 %(1 dítě) může sledovat televizi nebo používat PC nebo telefon do 20.00 hodin a 1 %(1) do 22.00 hodin. Žádný z dotazovaných nemůže sledovat televizi nebo používat PC nebo chytrý telefon po 22.00 hodině.

³⁹ Vlastní zdroj

⁴⁰ Vlastní zdroj

Graf k otázce č.23⁴¹-max.čas užívání médií o víkendu

Vyhodnocení: o víkendu bývají rodiče benevolentnější co se týče večerní morálky a tak byl předpoklad, že děti mohou používat média déle – 46 %(48) dětí může sledovat televizi nebo užívat chytrá média do 22.00 hod.; 45 %(47) dětí do 21.00 hod., oproti všednímu dni může sledovat média po 22.00 hod. 8%(8) dotazovaných a 1%(1) může média používat max. do 20.00 hodin.

Graf k otázce č.24⁴²-zájem rodičů

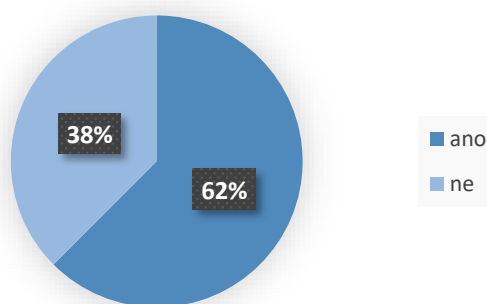
Vyhodnocení: rodiče by se měli zajímat co děti v televizi či na internetu sledují za pořady, co hledají na internetu. Podle odpovědí tak činí u 62 %(65) dětí; 38 %(39) dětí odpovědělo, že se rodiče nezajímají co sledují.

---

⁴¹ Vlastní zdroj

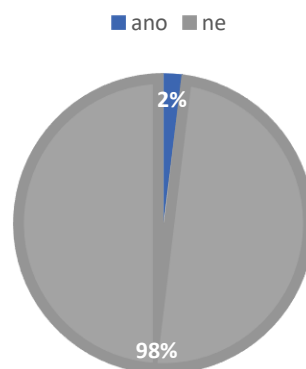
⁴² Vlastní zdroj

Graf k otázce č.25⁴³-informovanost o nebezpečí médií

Vyhodnocení: kdo jiný by měl upozornit děti na nebezpečí při užívání sociálních sítí a co je pro ně vhodné než právě rodiče u 62 % (65) dotazovaných tomu tak je; 38 % (39) dotazovaných odpovědělo, že nejsou rodiči upozorňováni na možné nebezpečí na sociálních sítích.

Graf k otázce č.26⁴⁴- zkušenost s negativními vlivy médií

Vyhodnocení: u poslední otázky mne zajímalo, zda se dotazovaný setkal s některou formou obtěžování na sociálních sítích jako např.kyberšikanou. Ze 104 respondentů odpovědělo ano 2 % (2) a 98% (102) se s tímto nesetkalo. Je pravděpodobné, že na to má vliv prostředí, ve kterém žijí (menší města, obce, školy).

---

⁴³ Vlastní zdroj

⁴⁴ Vlastní zdroj

8 Doporučení pro omezení negativních vlivů médií a informačních technologií na děti a mládež

Pro zdravý vývoj a formování dítěte bychom měli zvážit několik aspektů:

1. Rodiče by měli mít přehled o tom, co děti sledují a zajistit, aby sledovaly pouze to, co prospívá jejich rozvoji. Pokud sledují film či pořad obsahující obzvláště kruté násilí, pohovořit s nimi o tom, jak by to probíhalo v reálném světě a zda by se situace dala vyřešit bez násilí.
2. Vést děti i k jiným zájmům a to i ve výběru médií. Místo počítače, chytrého telefonu nabídnou dítěti knihu či poslech rozhlasu. Dítě si četbou a poslechem rozvíjí fantazii, slovní zásobu, zlepšuje si gramatické znalosti, rozvíjí si kritické myšlení.
3. Rodiče by měli naučit děti, aby samy posoudily vhodnost výběru, co je pro ně vhodné a co nikoliv.
4. Rodiče by měli upozornit děti, aby nikde na internetu nesdělovalo své osobní údaje a vysvětlit jim proč.
5. Pokud dítěti nedovolíme sledovat určitý pořad či film, webové stránky či zakážeme užívání sociálních sítí, měli bychom umět vždy vysvětlit, proč to děláme a proč tomu tak je.
6. Zvláště velký pozor musíme dnes věnovat sociálním sítím. Pro děti je přitažlivé sledování krátkých videí a spotů. Sdílení těchto videí s kamarády a hodnocení jejich obsahu. Chatují, sledují, konzumují, poslouchají, tweetují, vytváří, sdílejí a komunikují prakticky celý den.
7. Dále bychom měli zaměřit svoji pozornost na děti a hraní počítačových her. Ne vždy jde o negativní vliv. Některé zábavnou formou děti učí logickému myšlení, základům cizích jazyků, práci s počítačem a novými programy. Je zde však riziko, že počítač nahradí kamarády a rovněž může dítě ztratit pojem o čase. Mnoho

počítačových her je plné násilí, což je velmi nebezpečné pro zdravý vývoj dítěte po psychické stránce.

8. Rodiče by měli uvážit jak dlouhou dobu nechají dětem pro sledování televize či surfování na internetu s ohledem na to, že jde o pasivní činnost, při které jde o sedavý způsob života a to se podepisuje na zdraví dětí.

9. Určit dětem i sobě čas strávený na sociálních sítích, snažit se volný čas vyplnit jinými činnostmi a čas trávit více spolu jako rodina. Věnovat se sportu, kultuře například návštěvou divadla, muzea, galerie. Jít dětem příkladem

10. S většími dětmi bychom měli o vhodnosti užívání médií diskutovat jako rovní s rovnými. Mluvit s nimi o obsahu, formě sdělování informací, dopadu hraní počítačových her, nadměrného užívání sociálních sítí. Při vhodných příležitostech diskutovat, kritizovat i chválit.

11. Naučme děti nepoužívat média při stolování, při trávení času s rodinou. Tuto chybu dělá i mnoho dospělých a děti nás pouze kopírují. Říká se tomu zrcadlení, kdy děti napodobují to, co dělají dospělí.

12. Děti bychom měli seznámit i s riziky, které přináší sedavý způsob života. Absence pohybu a sedavý způsob života vede k úbytku svalového hmoty, k bolestem zad, k rozvoji srdečních onemocnění. Nedostatečný výdej energie vede k obezitě. Hrozí zvýšené riziko onemocnění diabetem druhého typu. Mohou se objevit trávicí potíže. Mohou se dostavit i psychické problémy jako stavy úzkosti, deprese. Vést děti k pohybu (cyklistika, běh, pěší turistika, míčové hry).

13. Nemalou roli hraje prostředí při práci s počítačem a inteligentními médii. Vývoj těchto technologií jde rychle dopředu, a proto nejsme již odkázáni pouze na stolní počítač. K dispozici máme notebooky, tablety, ipady a další. Z toho plyne, že s nimi nemusíme trávit čas na jednom místě. Někdo vymění i prostředí domova za park či zahradu. Doma bychom svému studijnímu, či chceme-li řekněme pracovnímu, koutu věnovat pozornost a vybavit si ho tak, aby byl pohodlný a vhodný pro práci. Kde nebudeme vyrušováni a nebude zde odpoutávána naše pozornost jinými rušivými elementy.

Neměl by se nacházet v zastrčeném, temném koutě. Vhodné je denní světlo. Ideální je místo u okna s výhledem na zeleň, do zahrady, do parku. K tomu zvážíme, zda je dítě pravák či levák. Levák má mít světlo z pravé strany, pravák ze strany levé. Důležitý je i pracovní stůl a židle. Výška pracovního stolu je důležitá, protože pokud by byla pracovní deska příliš nízko budou nás bolet záda, na druhou stranu pokud by byl stůl vysoký budou bolet ramena a krční páteř. Ruce by měly svírat úhel 90°. Pokud pracujeme s myší pohyb předloktí by měl být uvolněný. K podepření se používají různé podložky, v současné době jsou myši ergonomicky uzpůsobené dlouhodobé práci s počítačem. Židle se doporučuje výškově nastavitelná s vhodným a pohodlným sedákem. Vhodné jsou opěrky pod ruce a opěradlo s pružným přitlakem. Pružný přitlak umožňuje odpočivnou polohu. Židle by měla být nastavena na konkrétního uživatele. Uživatel by měl mít dostatek místa pro nohy. Nohy by měly být celými chodidly na podlaze nebo na šikmé, k tomu určené, podložce.

Nemalý důraz se klade na vzdálenost monitoru počítače a klávesnice od uživatele. Vzdálenost monitoru by měla být šedesát centimetrů. Klávesnice by měla mít vhodný sklonem a myš může být ergonomická, s vhodnou podložkou pro zápěstí.

Závěr

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, z teoretické části a z části praktické. V teoretické části jsem se zaměřila na dané téma a podkladem pro zpracování byla odborná literatura, z níž byly formulovány literární rešerše a následné komparace zaměřené na historický vývoj komunikace, definice masové komunikace včetně jejich funkcí ve společnosti. Také jsem se zabývala vlivem masových médií na děti a mládež, na společnost. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření. Po představení respondentů a hlavního cíle práce, bylo zjistit, jak děti ve věku 10-15 let, žáci základních škol, vnímají masová média a jak je používají. Pokoušela jsem se ve své práci nastínit to, že média jsou schopna změnit pohled mládeže na svět tím, že modifikují jejich postoje k jiným lidem i k nejrůznějším tématům. Média a informační technologie jsou důležitá z hlediska schopnosti přenosu nových poznatků, vědomostí. Dokážou dětem a mládeži předložit hodnoty, normy a vzory chování. Z dotazníkového šetření vyplynuly odpovědi na výzkumné otázky stanovené v této práci. Již nejsou takové patrné rozdíly mezi chlapci a dívkami co se týče výběru sledovaných pořadů a užívání sociálních sítí. Odpovědi byly rovnocenné. Jak jsem předpokládala čas strávený, ať již sledováním televize nebo používáním inteligentních médií k surfování na internetu či chatování, je v porovnání s jinými činnostmi velký. Na druhou stranu děti také rády sportují nebo se věnují kreativním činnostem, ať už jde o malování či keramickou dílnu. Mnoho jich hledá vzory v podobě Youtuberů a napodobují je, natáčejí videa, která zveřejňují.

Nemůžeme opomenout skutečnost, že děti jsou již téměř rok odkázané na online výuku. Otázkou bude, jak se na nich dlouhodobá absence školní docházky podepíše? Zajisté se to odrazí na kvalitě výuky a získaných vědomostech. Vyučovací hodiny jsou zkrácené, jsou zaměřeny pouze na základní předměty. Objevují se i technické problémy s připojením, s kvalitou vybavení. Dětem chybí kontakt se spolužáky, s učiteli. Rodiče mnohdy již probírané učivo zapomněli nebo jej neumějí předat tak jako pedagogové. Děti mají nechuť k učení, rodiče jsou vyčerpaní, frustrovaní. Děti ztrácejí motivaci. Z premiantů se stávají průměrní žáci. Přičtěme k tomu skutečnost, že dětem chybí pohyb. Chybí jim tělesná výchova, k tomu cesta do školy a ze školy, pohyb se spolužáky o přestávkách. Rodičům chybí čas k tomu, aby s dětmi chodili na procházky, na kolo či si hráli s míčem. Roční absence školní docházky je znát co se týká sociálního kontaktu. Děti přišly o zkušenost naučit se fungovat ve společnosti, komunikovat, rozpoznávat autority. Komunikace se odehrává přes počítač, chytrý telefon. Jejich den je vyplněn online povinnostmi, online světem.

Závěrem lze říci, že na jedné straně na nás působí velké množství informací, ale je potřeba si umět z nich vybírat jen ty podstatné a plnohodnotné a k tomu by právě nastupující generaci měla sloužit mediální výchova ve školách. Existuje veliká škála médií, kde lze získat informace ze všech oblastí života. Záleží na každém dítěti, co si vybere. Při výběru by měla být nápomocna zejména rodina, ale i škola. Pokud to tak není a děti tráví čas spíše s inteligentními médii, mohou se děti odcizovat s následkem psychických poruch. Děti jsou labilnější, zranitelnější, méně vyrovnaní. To se, v pozdějším věku (v pubertě) může projevit siláctvím, šikanou, drsným slovníkem. Proto by snahou rodičů a školy mělo být rozvíjení dalších aktivit a používání méně škodlivých médií jako například knihy, rozhlas. Rozvíjejí představivost, fantazii, rozšiřují slovní zásobu, kritické myšlení. Je třeba mladým jedincům ukázat kladné i záporné stránky dnešní internetové doby a formovat jejich osobnost.

Seznam použitých zdrojů:

Literární zdroje:

BROCKMAN, J. *Příštích padesát let*. 1.vydání. Praha: Argo, 2004. 271 s. ISBN 80-7203-610-6

BURTON, G., JIRÁK, J. *Úvod do studia médií*. Brno: Barristeir & Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6

HVÍŽĎALA, K. *Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000-2002*. 1.vydání. Praha: Máj, 2003. 268 s. ISBN 80-86643-07-7

KRAUS, B. *Sociální deviace v transformaci společnosti*. Hradec Králové, Gaudfeamus, 2015. 211 s. ISBN 978-80-7435-575-2

KRAUS, W. *Televize – nový kontinent: Kultura nebo chaos?*.1.vydání. Praha: Československá televize, 1991. 148 s., ISBN 80-85005-02-6

McLUHAN, H.M. *Jak rozumět médiím*. 1.vydání. Praha:Odeon, 1991. 348 s. ISBN 80-20702-96-2

McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2.vydání. Praha: Portál, 2009 s.640. ISBN 978-80-7367-574-5

MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*.1.vydání. Praha: Votobia, 2003. 261 s., ISBN 80-7220-157-3

PETŘÍKOVÁ, J., ŠTĚPÁNEK, D. *Média – prostředky transferu informací*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 47 s., ISBN 80-210-1992-1

POSTMAN, N. *Ubavit se k smrti: Veřejná komunikace ve věku zábavy*. 1.vydání. Praha: Mladá fronta, 1999. 190 s. ISBN 80-20407-47-2

SAK, P. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1.vydání. Praha:Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0

RAMONET, I. *Tyranie médií*. 1.vydání. Praha: Mladá fronta, 2003. 226 s. ISBN 80-204-1037-6

Legislativní dokumenty:

ČESKO.Zákon č.46 ze dne 14.března 2000 tiskový zákon. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 17. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/2000-46>>

ČESKO,Zákon č.40 ze dne 9.února 2009 trestní zákoník, In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>

SEZNAM GRAFŮ:

Graf č.1: Pohlaví

Graf č.2: Věk

Graf č.3: Místo pobytu

Graf č.4: Sociální poměry

Graf č.5: Doba strávená s médii ve všední dny

Graf č.6: Doba strávená s médii o víkendu

Graf č.7: Online výuka

Graf č.8: Používání nových aplikací

Graf č.9: Trávení volného času

Graf č.10: Užívání internetu

Graf č.11: Využívání sociálních sítí

Graf č.12: Natáčení videí, spotů

Graf č.13: Komunikace s kamarády

Graf č.14: Sledování televize (průměrná doba)

Graf č.15: Oblíbené televizní pořady

Graf č.16: Poslech rádia

Graf č.17: Četba knih, časopisů

Graf č.18: Média(přínos)

Graf č.19: Vztahy a internet

Graf č.20: Zákaz sledování TV

Graf č.21: Zákaz používání PC, chytrého telefonu

Graf č.22: Max.čas užívání médií ve všední dny

Graf č.23: Max.čas užívání médií o víkendu

Graf č.24: Zájem rodičů

Graf č.25: Informovanost o nebezpečí médií

Graf č.26: Zkušenost s negativními vlivy médií

Přílohy

Příloha č.1: Dotazník pro respondenty

Vážení respondenti,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku, který slouží k vypracování mé bakalářské práce na téma „Pozitivní a negativní vliv médií na děti a mládež“. Dotazník je anonymní, nikde nebude zveřejněno Vaše jméno. Dotazník můžete odevzdat na e-mailovou Jaroslava.Holankova@seznam.cz nebo osobně.

Předem děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníku.

Jaroslava Holánková, studentka 3.ročníku odboru Bezpečnostně právní činnosti ve veřejné správě na VŠERS, z.ú., v Českých Budějovicích.

Odpovědi zakroužkujte, popř.doplňte vlastní odpověď:

1. Jsi:
  - a) dívka
  - b) chlapec

2. Jsi ve věku:
  - a) 10-12
  - b) 13-15

3. Trvale bydlíš:
  - a) ve městě
  - b) na vesnici

4. Doma žiješ:
  - a) s oběma rodiči
  - b) pouze s matkou
  - c) pouze s otcem

5. Kolik času denně, ve všední dny, strávíš na médiích(televize, rádio, PC, mob.telefon) -nepočítá se čas strávený online hodinami:
  - a) méně než hodinu
  - b) 1-2 hodiny
  - c) 2-3 hodiny
  - d) více jak 3 hodiny

6. Kolik času denně, o víkendu, strávíš na médiích(televize, rádio, PC, mob.telefon)
  - a) méně než hodinu
  - b) 1-2 hodiny
  - c) 2-3 hodiny
  - d) více jak 3 hodiny

7. Plně se věnuješ náhradní výuce formou online a bereš ji jako plnohodnotnou náhradu povinné školní docházky:
- ano
  - ne
8. Díky online výuce jsi se naučil používat nové aplikace a programy, které můžeš dále využít při studiu i ve volném čase:
- ano
  - ne
9. Ve svém volném čase nejraději
- poslouchám rádio, hudbu
  - sleduji TV
  - čtu knihu nebo časopisy
  - trávím čas s kamarády venku
  - hraji počítačové hry
  - věnuji se jiné zálibě, jaké.....
10. Na internetu nejčastěji vyhledáváš:
- zábavná videa
  - vzdělávací programy, či kvízy
  - filmy, seriály
  - hudební videa
  - Youtubery
11. Ze sociálních sítí využíváš nejvíce:
- Facebook
  - Instagram
  - WhatsApp
  - YouTube
12. Natáčíš krátká videa a spoty, které pak zveřejňuješ na některé ze sociálních sítí:
- ano
  - ne
13. Pokud nejsi s kamarády osobně, tak si s nimi nejčastěji:
- chatuji
  - posílám SMS zprávy
  - telefonuji
  - nejraději s nimi trávím čas osobně
14. Jak průměrně dlouhou dobu sleduješ televizi:
- 0–2 hodiny
  - 2–4 hodiny
  - 4–6 hodin
  - více jak 6 hodin

15. V televizi nejraději sleduješ:
- a) Pohádky
  - b) vzdělávací programy
  - c) dokumenty
  - d) sport
  - e) hudební pořady
  - f) akční filmy
16. V rádiu nejraději posloucháš:
- a) Hudbu
  - b) mluvené slovo
  - c) zpravodajství
  - d) neposlouchám nebo minimálně
17. Ve svém volném čase rád čteš knihy nebo časopisy:
- a) Ano
  - b) ne
  - c) čtu pouze povinnou školní četbu
18. Co Ti média přinášejí:
- a) Zábavu
  - b) vyplnění volného času, odreagování
  - c) pomoc při vzdělání, informace
19. Internet ovlivňuje podle tvého názoru vztahy:
- a) k lepšímu
  - b) k horšímu
  - c) nevím
20. Zákaz sledování televize považuješ za trest:
- a) ano
  - b) ne
21. Zákaz používání PC, chytrého telefonu považuješ za trest:
- a) ano
  - b) ne
22. Ve všední den můžeš sledovat TV, nebo surfovat na internetu nejdéle:
- a) do 20.00 hodin
  - b) do 21.00 hodin
  - c) do 22.00 hodin
  - d) déle jak do 22.00 hodin

23. O víkendu můžeš sledovat TV, nebo surfovat na internetu nejdéle:
- a) do 20.00 hodin
  - b) do 21.00 hodin
  - c) do 22.00 hodin
  - d) déle jak do 22.00 hodin
24. Rodiče se zajímají o to, co v TV nebo na sociálních sítích sleduji:
- a) ano
  - b) ne
25. Rodiče Tě upozorňují na nebezpečí při užívání sociálních sítí, a které pořady, stránky apod. jsou pro tebe nevhodné
- a) Ano
  - b) ne
26. Setkal/a jsi se například s kyberšikanou nebo jinými negativními jevy na soc.sítích
- a) ano
  - b) ne